СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 220. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 20 вересня, 1934. VOL. XLII. No. 220. Jersey City, N. J., Thursday, September 20, 1934. THREE CENTS.

КРІВАВІ СУТИЧКИ СТРАЙКАРІВ З ВІЙСЬКОМ НА ПОЛУДНІ

ШАРЛОТ (Норт Каролайна). — Жовніри Національної Ґвардії пробували розігнати громаду робітників, що зібралися були коло фабрики підприємства „Нит Продактс Милс" та пробили багнетами двох робітників.

По всіх полудневих місцевостях, де тільки є ткальняні фабрики, видно величезну масу війська. Стейт Джорджія знаходиться під винятковим станом. Через те робітникам страйкувати дуже трудно. Не дивлячися на це, як подають юнії, за вівторок приступили до страйку нові 2,000 робітників.

Страйкарів, котрих арештовано в стейті Джорджія, поміщено в концентраційнім таборі недалеко від форту Мекферсона. Офіцири форту кажуть, що армія не має з табором нічого спільного. У таборі знаходиться 110 мужчин та 16 жінок. Їм кажуть, що їх жде воєнний суд.

СТРАЙК ШИРИТЬСЯ В НОВІЙ АНҐЛІЇ.

БОСТОН. — У Новій Анґлії замкнено знову кілька ткален через страйк робітників. Між іншими вийшли на страйк робітники великої ткальні Пеперела в Бидфорді, Мейн, що має там коло 4,000 робітників і дві ткальні в Потакеті, Ровд Айленд.

НОВА НАДІЯ НА ІНҐЕРЕНЦІЮ УРЯДУ.

ВАШИНҐТОН. — Рада для розсліду ткальняного промислу, котру іменував президент Рузвелт, вже викінчує свій рапорт про стан цього промислу. Рапорт відай буде предложений урядови до четверга, і уряд відай зробить якийсь крок для полагодження страйку, що вже почав третій тиждень.

З огляду на те, що рапорт піде в руки мис Перкинс, секретарки праці в кабінеті президента, ґазети заповідають, що посередництвом у страйку займеться мис Перкинс.

Щоби скріпити свій страйк, робітники ткальняних фабрик стараються наклонити до страйку 110,000 робітників, занятих при виробі рейону, килимів і фарб до фарбування тканин.

ПОЛІЦІЯ ПОБИВАЄ ПІКЕТИ В ПАСЕЙКУ.

ПАСЕЙК (Ню Джерзі). — Пів сотки поліцаїв розігнало палками коло 300 патерсонських пікет, що зібралися у вівторок вподлуне під ткальняною фабрикою Ботані Милз.

Робітничі організації протестують проти цього першого випадку насильства проти страйкуючих ткальняних робітників від початку страйку, тимбільше, що виновником являється тут поліція. Поліція каже, що в Пасейку страйку нема й тому чужі страйкарі не мають права пікетувати в Пасейку. Цей спір вирішить суд, коли йому прийдеться судити арештованих юнійних діячів і пікети.

З АМУНІЦІЙНОГО СЛІДСТВА.

ВАШИНҐТОН. — Перед сенатським комітетом для розсліду фабрикації амуніції ставали свідки з зізнаннями, що німецький уряд уживає заграничних фондів, засеквестрованих у Німеччині, на узброєння Німеччини.

Один фабрикант отруйних ґазів заявив перед комітетом, що фабрикація слізних ґазів розвивається головно через страйки.

УРЯД ПРОТИ ТОРГОВЕЛЬНИХ БОЙКОТІВ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар стейту Гол заявив публично, що всякі торговельні бойкоти, з яких мотивів вони не виходилиб, шкодять американській торговлі багато більше, як помагають чинникам бойкоту.

Проти цеї заяви виступив негайно жидівський провідник Самуел Онтермаєр, котрий є головою комітету для протинімецького бойкоту в Америці. Каже він, що Гол це лагідний джентельмен, котрий легко дається кермувати пропаґандистам, що парадують як амбасадори.

СПІШАТЬСЯ З ДОПОМОГОЮ ПОГОРІЛЬЦЯМ.

НОВМ (Аляска). — Населення погорілого міста знаходиться у тяжкому стані. Мешканці, що лишилися без дахів над головами, мешкають у кількох домах, що не згоріли. На дворі сильний холод, який часто доходить майже до пункту мерзнення. Припаси поживи в місті не великі. На місто найшло з околиці багато Ескімосів, які обшукують ще курячіся румовища. Що найважніше, зима просто за плечима; за тиждень-два потиснуть морози, замерзне море й до міста буде можна дістатися тільки літаками або тягненими собаками саньми.

Супроти цього уряд поспішає з допомогою. Червоний Хрест уже вислав припаси живности й одіння на трох кораблях прибережної сторожі. Поліція арештує Ескімосів, які блукають по румовищах. Червоний Хрест закликає всіх, що хочуть помогти погорільцям, щоби спішилися з допомогою.

ЗІ СЛІДСТВА НАД ПОЖАРОМ КОРАБЛЯ.

АСБЕРІ ПАРК (Ню Джерзі). — Д. Гувер, голова федеральної ради для розсліду пожару корабля „Моро Кесл", оглянувши останки корабля, заявив, що на його думку, корабель погорів через те, що коли повстав пожар у кімнаті для писання, команда корабля не замкнула кімнати, але лишила двері отворені.

17 УРЯДНИКІВ УКРАЛИ 40 МІЛІОНІВ.

В портовім місті Браїля у Румунії закінчив цими днями тамошний суд слідство проти 17 урядників міського уряду податкового. Закінчуючи акт, зазначив слідчий суддя, що на підставі тих поквітовань, що міг дістати, стверди, що оскаржені вкрали 40 міліонів левів, але сума буде ще більша, бо багато посвідок браке. Місто Браїля побирало від товарів, привезених або вивезених із Браїлі 0.5%. Урядники, що стягали ті податки, фальшували посвідки або на менші суми, або неправильно затягали до головних книг. І так один урядник, Петру Неделковіч, затягаючи суму 19,600, випустив одно зеро і з тоги одним махом „заробив" поверх 17,000 левів.

ГОСТИННИЦЯ ДЛЯ ЛЮДСТВА.

Один з японських статистиків задав собі немало труду для обрахунку цифр особливої „гостинниці для людства".

Виявилося, що гостинниця, яка мала би вмістити людей цілого світа, мусіла би бути: 312 метрів висока, 13 кільометрів довга; крім того мусіла би мати 105 поверхів із 210 сходовими клітками.

Щоби всі мали мінімальну скількість світла, треба би на це аж 2.3 міліона вікон. Всі коридорі були би загальну суму 60 кільометрів довгі.

Кошти будови числилиб не більше, як 3,000 міліонів доларів.

Чи знайдеться будьякий мілярдер, щоби збудував таку гостинницю, треба сумніватися.

З ПОНУРОЇ ХРОНІКИ СЕЛА.

В Мухавці, пов. Любачів, почув нічю десь коло 11-тої год. Іван Кузик, що хтось намагається вломитись до його комори. Кузик підкрався тихо й побачив, що до комори намагається вломитися сільський злодій В. Олексин. В одній хвилині вивязалася бійка між Олексином і Кузиком. Підчас шамотання Кузик ударив вломника палицею по голові. По кількох годинах Олексин помер. Вбивника арештовано. — Другий випадок вбивства трапився в Липчі коло Турки. На тлі спору за дівчину прийшло до бійки між В. Юзефовичем і А. Грицаком. В часі суматохи Юзефович пробив багнетом Грицака у груди так сильно, що він згинув на місці.

ПІДЧАС СВАРКИ ЗАРУБАВ СОКИРОЮ ТРИ ОСОБИ.

У Вільчій коло Замостя трапилася в родині М. Свірганя кріваваа трагедія. Перед кількома літами Свірганъ повернувся з Китаю з жінкою. Тому, що привіз із собою трохи грошей, родина приняла його з отвертими руками. Одначе згодом, коли гроші минулися, родина поставила домагання, щоби Свірганъ забрався з дому разом зі жінкою. На тому тлі приходило дуже часто до суперечок. Одного дня підчас такої сварки Свірганъ упав в таку лють, що вхопив сокиру і зарубав свойого батька, сестру і її дочку. За свій звірський учинок Свірганъ станув в Замостю перед судом, а цей засудив його на 15 літ тюрми.

КОЛО ЗАЛІЩИК СХОПИЛИ ВЕЛИКУ ВАТАГУ ОПРИШКІВ.

В Заліщиччині вешталась останніми часами велика ватага опришків, що нападала зі зброєю в руках здебільша на купців, які їхали з крамом, і забирали в них всякі товари. Довший час поліція не могла вхопити згаданої ватаги, аж недавно поліція перебралася в цивільне одіння, а коли опришки напали на неї, думаючи, що це купці, розчарувалися. Поліції витягнули револьвери і, стероризувавши опришків, розброїли їх та відвезли до тюрми.

МІСЬКИЙ АКЦИЗНИК БЄ СЕЛЯН.

Акцизний службовець на янівській рогачці у Львові придержав Івана Кучму, господаря зі Ставок, домагаючися заплатити 50 сот. мита. Коли Кучма сказав, що не має грошей, але заплатить, як продасть у найближчому склепі дрова, акцизник кинувся на селянина і копнув його так сильно в живіт, що той упав на землю без памяти. Лікар ратункового поготівля перевіз його до шпиталю. Це не перший випадок, що той акцизник знущається над селянами.

„ТИ ГІТЛЄРЕ" ОБРАЗОЮ.

На засіданні громадської ради в Горесині (на Мораві) дійшло до сварки між війтом і радними. Один з них крикнув підчас сварки до начальника громади: „Ти Гітлєре!" Тим словом війт образився і вніс скаргу до суду. Скінчилося на тім, що радного засуджено на 24 години арешту, а крім того має війта перепросити. Засуджений вніс апеляцію.

ХОЧЕШ ГОВОРИТИ ПО ЗУЛЬОСЬКИ?

Англійський учений Степан Джонс винайшов спосіб, при помочі якого буде можна говорити всякими муринськими й азійськими мовами. Річ у тім, що у цих мовах є цілий ряд звуків, які Европейцеви ніяк не можуть перелізти через горло. Винахід проф. Джонса усуває цю перешкоду. Перед кожною конверзацією в екзотичній мові треба буде лиш накласти на уста досить складний апарат, якого найважніша частина це довгий ланцюг із срібною кулькою на кінці. Кульку треба спустити в горло, яке, мов від чуда, починає видавати звуки зовсім ріжні від наших, індоевропейських.

ВОДА „ЗІДАЄ" СТАЛЬ.

Для випробування сили металів пускають на пробований предмет сильну струю води. Виявилося що ляте залізо під такою струєю розприскується в 1—2 мінутах; зате гартована сталь, що є тверда як діямант, протиставиться воді 20 мінут.

І СТЕМПЛІ КРАДУТЬ...

У Романі (Румунія) заарештували урядника реєстратури в суді за те, що він від кількох літ відлїплював стемплі з актів і їх продавав. Ствердили, що цілі сотки рекурсів та присудів не бачили світа через те, що не були стемпльовані.

УМЕРЛА З ГОЛОДУ, А В БАНКАХ МАЛА ТИСЯЧІ.

В Сан Павло (Бразилія) вмерла одна 60-літня старушка. Від кільканацятьох літ жила вона в останній нужді. Однак загально говорили люди між собою, що та старушка має великі гроші. Про її смерть донесено поліції. По перепровадженні слідства знайшла поліція між лахами прошачки три книжки каси ощадности на вартість 20 контів і заразом у якійсь старій скринці з ґазоліни 2,700 мільрейсів. Крім того вийшло наяв, що покійниця була власницею кількох домів у місті.

ЧИ БОРОТЬБА З НЕГРАМОТНІСТЮ ПРОТИДЕРЖАВНА АКЦІЯ?

У Вилавчу на Буковині учив приватно учитель без посади по хатах дітей, збираючи подекуди сусідських дітей по двоє-троє разом. На днях жандарм заарештував студента і троє діточок, що вчилися, бо, мовляв, це заборонені курси української мови. Як відомо, по школах, за ліберального уряду, заборонено вчити і тих мізерних чотири години на тиждень української мови, а діти, що не знають румунської мови, в якій їх учать, виходять зі школи правдивими анальфабетами. Цікаво, що в тім самім селі учить простенький Жид в одній хаті до 20 жидівських дітей, і йому ніхто нічого не каже.

НЕ МАЮТЬ ГРОШЕЙ НА МАРКИ.

Чернигівська обласна управа обговорювала на своєму засіданні підсумки праці завідення чищення міста. Коли візник попросив, щоби до Києва вислати телеграму, виявилося, що управа не має грошей на оплату телеграми. Рішили вложити телеграму до конверти і вислати почтою, але навіть 20 сотиків не знайшлось у касієра на марку. Тому телеграма залишилася на столі в управі.

БАТЬКІВЩИНА ЧАЮ.

Чай, що його пємо, це відповідно спрепаровані листки чайного дерева, що їх привезено до Европи в 17. ст. із Китаю. Від тої пори всі вважають Китай батьківщиною чаю.

Але при кінці 18. ст. не можна було спроваджувати чаю з Китаю у бажаній скількости через деякі торговельні труднощі. Тоді Англійці задумали плекати чай у своїх кольоніях в Індії.

Ґубернатор Бенґалю звернув увагу урядови, що деякі провінції дуже добре надаються під управу чаю й мабуть тут його батьківщина. Але йому зразу не повірили. Щойно 1834 р. переконалися, що не Китай, а Індія є батьківщиною чаю, тоді зачали в Індії управу чаю на велику міру. Нині Індія дає світові куди більше чаю, як Китай.

ҐРІМ У ЦЕРКВІ.

В часі бурі над влодавським повітом в селі Волі Угрицькій ударив ґрім у дерево, з якого перескочив на церкву і влетів крізь вікно до середини. В церкві було повно людей, з яких дві особи ґрім убив на місці, а 30 поразив. Настав страшенний переполох, який на щастя скінчився без дальших жертв.

ЛІТВІНОВ ПРИКИДАЄТЬСЯ ОВЕЧКОЮ В ЛІЗІ НАЦІЙ

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Офіційне приняття Росії до Ліґи Націй закінчилося запрошенням до салі засідань російської делеґації до Ліґи Націй. Росію в Лізі Націй представляють Літвінов та Штайн. Літвінов виголосив свою вступну промову, в якій підкреслив, що Росія вступила до Ліґи Націй, щоб спільно з іншими державами підтримувати мир та спокій у міжнародньому життю.

Літвінов обійшов мовчанкою питання свободи віри, справу горожанських свобід у Росії, справу окупації Ґрузії та протести ріжних держав і національних груп проти допущення Росії до Ліґи Націй. Зі сторони Українців були протести від українських еміґрантів з земель, що знаходяться під Совітами, а також від української парляментарної репрезентації в польському соймі. Про ці протести пригадав був у своїй промові представник Швайцарії, але вони лишилися без уваги більшости членів Ліґи Націй.

ФРАНЦУСЬКЕ ЛУКАВСТВО.

ПАРИЖ (Франція). — Коли французький міністер Барту старався за всяку ціну притягнути Росію до Ліґи Націй, то більшість французької преси мовчала про це, або підтримувала акцію свого міністра. Тепер, коли Росія вже стала членом Ліґи Націй, преса почала писати про те, що французький нарід не довіряє большевикам і що офіційна політика уряду не вяжеться з настроями народу.

Преса пригадує, що Барту виступав рішучо проти Росії підчас конференції в Ґенуї, але попікся на своїй політиці. Росія в той час підписала рапальську умову з Німеччиною, що було сильним ударом для Франції. Від того часу Барту рішив, що Росію ліпше тримати по свому боці, ніж пхати її в чужі обійми.

ПОЛЬЩА РАДІЄ ЗІ ВСТУПУ РОСІЇ ДО ЛІҐИ НАЦІЙ.

ВАРШАВА (Польща). — Вся Польща радіє зі вступу до Ліґи Націй Росії, бо Поляки сподіваються, що тепер будуть мати в російській делеґації союзників, які виступатимуть проти втручання Ліґи Націй у справи меншин. Колиб Ліґа далі стояла на тому, що Польща повинна виконувати договір про охорону прав меншин, то це мабуть привелоб до виступлення Польщі з Ліґи Націй.

Росія тепер дістала постійне місце у виконавчій Раді Ліґи Націй, де Польща має право лише на тимчасове місце. Отже вразі протестів проти Польщі Українців та Білорусів, як це було вже нераз, можливий конфлікт між Росією і Польщею. Отже для спокою в Европі, на думку Польщі, Ліґа Націй має згодитися на відмову Польщі виконувати свої зобовязання супроти меншин.

ДО ВЯЗНИЦІ ЗА ПІСНЮ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Окружний суд пересухав апеляцію 24 молодих українських хлопців, яких старовство в Бібрці покарало арештом по 30 днів кождого за пісню про Біласа й Данилишина. Суд засудив кождого з них на 3 тижні арешту, хоч усі заявили, що вони цеї пісні не співали, але співали інші пісні.

Отже по селах Західної України не можна співати українських пісень, щоб не попасти до вязниці.

ІТАЛІЯ ДАЛІ МІЛІТАРИЗУЄТЬСЯ.

РИМ (Італія). — Уряд дав наказ, щоб усе чоловіче населення Італії, починаючи з восьмого року віку вишколювалося мілітарно. Для цього діти від 8 до 14 року будуть проходити фізичну підготовку до воєнної служби, а від 14 до 18 вже воєнну підготовку.

Мусоліні все заявляє, що італійська нація повинна бути мілітаристичною та імперіялістичною, коли хоче жити й розвиватися.

АРЕШТИ ПОСЛІВ ДО ГОЛЯНДСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ.

ҐАҐА (Голяндія). — Арештовано трох послів до парляменту, комуністів, які своїми вигуками перебивали кілька разів престольну промову королеви. По пересухуванню в поліції їх звільнено.

Це перший раз в історії Голяндії стався арешт послів підчас парляментарної сесії. По дорозі до парляменту королеви Вільгельміни комуністи на десятьох автомобілях старалися перервати її поїзд, але поліція не допустила до цього.

АРЕШТИ В АВСТРІЇ.

ВІДЕНЬ (Австрія). — З ріжних сторін Австрії надходять вісти про масові арешти комуністів і гітлерівців. Кажуть, що за останні дні арештовано більше як 1,000 осіб. Поліція мала відомости, що комуністи й гітлерівці готувалися зробити спільні повстання проти уряду Шушніґа.

З Женеви прийшли невтішні відомости для уряду Шушніґа. Стало відомо, що держави ще не дійшли до порозуміння, як пособити Австрії. Поки держави будуть шукати порозуміння, то можливо, що в Австрії буде нове повстання наців.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holiday at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодинока число три центи.	
One year	$7.00	На рік	$7.00
Six months	$3.75	На пів року	$3.75
Three months	$2.00	На три місяці	$2.00
Friday's issue (with Ukrainian Weekly):		Число з пятниці (з англійською частю):	
One year	$2.00	На рік	$2.00
Six months	$1.25	На пів року	$1.25
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$5.00	На пів року	$5.00
Three months	$2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОБІДА ОПОРТУНІЗМУ

Такий край як Швайцарія, де жиють між собою мирно три народи, де є цілковита свобода слова, де кождий може визнавати яку хоче релігію і де нарід являється рішаючим чинником у правлінню краєм, не міг би існувати, якби не було демократії, а принятоб засади, якими кермуються большевики, згляднo Совіти. Таке зазначив у Лізі Націй швайцарський представник, Джузепе Мотта, коли заявлявся против допущення Совітів в члени Ліґи. Всі слухали отих виводів Мотти з найбільшою увагою і серед гробової тишини. Всі потакували, коли він говорив про ту пропасть, яка ділить західню цивілізацію з її поняттями про релігію, економію, мораль та родинне і суспільне життя від того порядку, який панує в Совітах. Всі признавали, що Мотта має слушність, коли доказує голодом у Совітах, що комуністична влада це господарська й політична руїна й анархія, це насильство над робітником. І всі розуміли, що не вийде нічого доброго з такої злуки, в якій не обовязує якесь мінімум моралі. Тому то так горячо оплескували промову Мотти. Але одночасно, не зважаючи на те, всі, крім заступників пятьох держав, заявилися за те, щоби допустити Совіти до Ліґи Націй.

Один з американських кореспондентів виразно підкреслив, що заважили тут наскрізь опортуністичні огляди. Речником тих поглядів був француський представник Барту. Він то головно бив на те, що якаб не була російська політика у нутрі держави, на міжедержавнім ринку вона і за Совітів є надалі наскрізь консервативною, себто йде шляхом давньої царської Росії. Барту твердив далі, що краще мати ворога в середині, ніж поза собою. А кінчив тим, що Совіти вже віддавна змінили свою політику і не виступають проти Ліґи Націй і тому можна заризикувати і приняти їх до Ліґи.

Нема двох думок, що особливо Франції залежить на тім, щоб Совіти були допущені до Ліґи Націй, де вона є господарем. А залежить тому, що на наших очах відновлюється тісний союз Росії з Францією, такий самий, як був за царату.

Для нас, Українців, не є це таке важне, чи Совіти будуть у Лізі Націй, чи ні. Від Ліґи годі нам сподіватися чогось доброго. Доля наша не буде там вирішена, бо вона вирішиться на наших землях і нами самими. А коли мова про те, щоби хтось і в Лізі забрав часами слово в нашій справі, то можна надіятися, що буде так, як це заповів Мотта, коли казав, що ніякий опортунізм не зможе бути таким сильним, щоби замкнув уста людям доброї волі, коли вони підноситимуть голоси в справі поневолених Совітами народів, як України чи Грузії. Хто знає, може ті голоси будуть тепер навіть частіші. Поживемо, побачимо.

ЯК ЖИЄ СОВІТСЬКИЙ РОБІТНИК

Щоб відповісти на це питання, я наведу примір з особистого життя, коли я поїхав дальше від рідні, туди, де був хліб, щоб там працювати та відтіль помагати родині.

Осінню 1932 р. поїхав я до Харкова: там знайшов я службу слюсаря-механіка; заробітна платня була від 400—500 карб. на місяць. Це ніби цифра солідна і неодин тутешній робітник згодивсяб на половину тієї квоти в злотих. Хто повірив би, що тих грошей ледви самому вистарчало?

Для точности я проілюструю куди та, на перший погляд, така солідна цифра дівалася.

В СССР кожному робітникови чи то службовикови з місячної платні відтягають не менше 30%, а саме: на членські вкладки професійної спілки. Хто партійний, то на партійні вкладки, на цілу низку товариств, де кожний мусить примусово бути членом, як: товариств безбожників, неписьменних, ОСАвіохім, Момпр, Червоний Хрест, Охмадет, Дітпом і т. д., так, що більше десяти їх набереться. Крім цього, вище згадані товариства випускають ще льотерійні льоси, які дають кількаразів на рік, не питаючися згоди робітника, і при виплаті стягають належитість.

Ці всі видатки рахуються ще як дрібниця... Головні видатки це державні позички, облігації, на які йде платня двох-трох місяців. Якщо уряд задумає випустити позичку, то якийнебудь з великих заводів мобілізує своїх робітників на те, щоб вони агітували та писали заяви і просьби до уряду, щоб цей випустив позичку. Ці заяви друкують у газетах. Виходить так, як будьто робітники хочуть, а уряд не хоче; робітники просять і вкінці уряд годиться і дає оголошення в газетах, що — мовляв — „рабоче правительство" дало свою згоду ленінградським робітникам на то, щоби випустити позичку. **Це тільки комедія, бо облігації давно вже роздруковані і розіслані по банках по всьому СССР.**

Таксамо розділяють їх між робітниками раніш на папері, а опісля для комедії по заводах та фабриках; роблять комуністи збори, агітують за місячний або більший заробіток, цебто дають пропозиції, щоб кожний робітник зріксз місячної заробітної платні в користь позички. Ніхто ніколи не противиться, ніхто нічого не каже, ні так, ні сяк, бо все-одно нічого не помоглоб. Ця комедія тільки для того, щоб виглядало, будьто робітники це самі роблять і самі того хочуть. А таких позичок буває кілька на рік. Крім того стягають з платні ще одноразові, так звані „добровільні" датки на ріжні цілі. Кожне підприємство фінансується банками згідно з виробленими плянами. Буває, що підприємство видасть належачі йому суми і на біжучім рахунку в банку нема сум для даного підприємства; тоді робітники часто по два або три місяці не одержують платні. Тоді жий, чим хочеш; покинути служби — не можна і жити нема з чого.

Навіть тоді, як та установа, де я працював, акуратно виплачувала платню що пів місяця, я ледви кінці зводив.

Коли за пів місяця мені належалося платні 200 карб. то я після всяких відрахунків одержував не більше як 140 карб. З того я платив за кімнату 20 карб. Кожний день мусів докуповувати хліба, бо при тяжкій роботі мені було замало цих 300 гр. казьонного пайка; 600—700 гр. давали тільки на заводах за букво „А" (важкий промисл) тим робітникам, які на горячих роботах працювали.

Кільограм хліба на ринку „зпід поли" коштував від 7—10 карбованців. Це той хліб, який по пекарнях та розподільчих крадуть та обважують при видачі. І так, якби я тільки був сам і хотів би їсти хліба, скільки треба би, то мені моєї платні не вистарчило би було на один тільки хліб.

А ще треба було заплатити і до їдальні за „обіди", вірніше сказати за помиї, де цілу зиму давали зупу з зелених квашених помідорів; це була тарілка гарячої, темної бурди, де пливали тільки пару кусків прогірклих зелених помідорів. За цілу зиму були два рази „мясні" обіди. Привозили фіру костей, коровячі та кінські губи, уха і т. п.

Такі обіди мають робітники в большевицькім раю, і то в столиці. Мясо поїли комісарі, а робітникам дають те, що тут в капіталістичній країні везуть до кістярні; і тому називали такі обіди „мясними", а ті дні „празником".

Якщо кому хотілося курити, то він не мав права купити собі навіть пачки махорки, бо не мав за що; пачка махорки коштує 1 карб. Як хто з нас закурив, то завжди 3—4 людей чекало на „бичок", то є недокурок. Коли я посилав своїй сімї 3—4 кг. хліба, то мусів сам бути голодний 3—4 дні.

За шість місяців я стратив 20 кільограмів ваги свойого тіла. Це ділося тоді, коли я нібито таку велику місячну платню одержував; а що мали робити ті прості робітники, які одержували 60 карб. на місяць? У вільний час від роботи ходили вони по паках, де скидають сміття; там чогось шукали, щоб задурити свій голод. А в них десь на селі теж була родина, жінки, діти.

З дому одержував я чимраз сумніші листи; бачу, що в своєї рідні, будучи тут, не спасу, тож покидаю роботу і їду на село. Діти і жінка голодом виснажені неначе після тифу. Діти сонні більше лежать. Привіз з собою трохи хліба, круп та цукру. Скільки було радости і плачу. Діти хліб цілують; впали на коліна, Богу моляться. Мати дала по кусочку, але вони не змогли його зїсти й кажуть: „щоки болять". Відвикли бідні за зиму, бо їли цілу зиму тільки рідке; від жування черствого хліба заболіли щоки. А на селі кругом смерть; нарід гине як мухи; кожний день число вмерших збільшується; помочи ні звідки — сумно, наче кінець світа. Кругом попухлі, кругом трупи. Це тільки малесенька картина української трагедії.

Евген Кочубей.

ЯК ЯПОНЦІ ШАНУЮТЬ СВОЇХ ГЕРОЇВ

Віденський журнал **„Фолькс-Цайтунґ"** приносить у недільнім додатку до одного зі своїх останних чисел цікаву статейку про те, як Японці взялись увіковічнити память свойого великого національного героя, **адмірала Тоґа.** Вона в перекладі на нашу мову звучить так:

„Слово безсмертність це в багатьох випадках тільки пустий згук. Часами ось означає воно сто літ, іноді може й більше, але найчастіше далеко менше. Отимто Японці, оцінюючи, гаразд вагу тієї дійсности, рішились на діло, яке, наскільки це у відношенню до людини можливе, відповідалоб гаразд поняттю безсмертности. А йде тут про акт пошани, придуманий ними для померлого недавно славного японського героя моря, адмірала Тоґа. Була в них ось думка, щоб імя адмірала та память про його геройства передати якнайдальшій будуччині. З цим і виринуло питання, якби це зробити найкраще.

„Ну й от, ведені питомим їм практичним замислом, Японці порозумілися зараз про все з найвизначнішими фахівцями. Ішло ось про те, щоб трівко зберегти дану грамоту, але не так, як зберігались єгипетські грамоти в пірамідах, що добуті з відносних гробниць після **3000 або 4000 літ**, усетаки розсипались у порох, скоро тільки обдало їх денне світло. Японці задумали сотворити щось далеко трівкіше. Щось, щоб булоб забезпечене і від розкладу атомів, і від впливів кожночасної погоди, гнитя тощо. І в тій цілі підібрали насамперед темно-блакитний папір, подібний до того, що його бачиться в старинних таємних грамотах буддистів. Але незабаром спеціялісти від паперових грамот викрили, що той темно-блакитний папір не відповідав в усьому вимогам, ставленим до нього знавцями, і вони вибрали модерний японський папір, вписавши на ньому текст грамоти хінським чорнилом. А змістом його був опис життя і подвигів адмірала Тоґа.

„Колиж цей текст виготовлено, тоді поодинокі листи грамоти звинули й убгали в три кремінні фляшки. А зроблено було фляшки з креміня тому, що він дуже відпорний на вплив усякої температури. Після тогож, як примірники грамоти вже були у фляшках, випомпувано з них повітря, а на його місце наповнили посуди арґоном (ґазом) і стопили їх в одну цілість. Дальшим же завданням було незвичайно проворне і дбайливе опакування тих посудин. У першу чергу вгорнення фляшок в сувої азбесту, а далі в дуже сильні обгортки з карборунду. Цей матеріял є незвичайно твердий і тому й неабияк придатний на те, щоб якнайдовше не даватися зубови часу.

„Отак, сховану і вгорнену грамоту мають переховувати в одній святині Будди на верхівях гори Коя. Числять, що вона буде держатися **приблизно десять тисяч років**, наскільки очевидно не трапиться раніше якийсь дуже цікавий дослідник, що зуміє добути і прочитати той дорогоцінний документ трохи вчаснішим генераціям. Але чи хто це взагалі потрафить, це дуже сумнівне питання, і ніхто сьогодні не всилі на нього відповісти. А можливо, що буде воно в майбутньому і грамотою про Тоґа так, як було в нас з вавилонськими грамотами, писаними клиновим письмом: буде тяжко відчитати їх.

„На всякий випадок повні пієтизму Японці зробили зі своєї сторони все, щоб забезпечити безсмертність свойому великому героєви. А все інше — це вже діло найдальшої майбутности".

Стілки стаття у віденському журналі. А ми, українські читачі, прочитавши її, спитаймо себе, **чи вміємо ми хоч в сотій части так дбати про вшанування і зберігання памяти наших Героїв, як японські Моґоли? І як довго ще треба нам з цього погляду йти до всякого роду Моґолів у науку?**

Д-р Остап Грицай.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

КЛЮЧ ДО ЗРОЗУМІННЯ НАРОДА.

З нагоди націстичної конвенції, що відбулася в другім тижні вересня в Нірнберґу, писав кореспондент одної американської газети, що ніхто не може зрозуміти нової Німеччини так довго, поки не зрозуміє „месіяністичного комплексу" теперішних Німців.

Досі за народ з „месіяністичним комплексом" уважалися Жиди.

Чи нема й у тому деякої причини до ненависти між Жидами й Німцями, що оба народи перейматоться месіянізмом, але кождий деінде має месії?

ЛЮДИ З „КОМПЛЕКСАМИ".

Мало є в науці про душу слів, котрих так надуживається, як слово „комплекс". З тим словом стрічаємося досить часто, але що воно значить, не так легко розяснити.

Коли жінка боїться просити в мужа грошей, потрібних на ведення хатньої господарки, кажуть, що вона має „грошевий комплекс".

Коли хтось думає, що граф чи князь це людина надзвичайно гарного характеру, то кажуть, що він має „снобівський комплекс".

Хто вічно оглядається на те: „а що скаже на це моя рідня?", той, кажуть, має „родинний комплекс".

Де тільки яка справа викликує почування, які не стоять у пропорції до нагоди, там маємо до діла з „комплексом".

Людина з месіяністичним комплексом не може спокійно думати про будучність народа: вона думає, що її народ покликаний до надзвичайного післанництва в людстві, а доконає цього якийсь месія, вже живий або ще грядучий.

АВСТРІЯ И МОНАРХІЗМ.

В Австрії, що далі, тим сильніше зростає монархічний рух.

Адже колиб справу розбирати розумово, то не можна би забути факту, що будьщобудь Австрійці найбільше терпіли через безглуздну політику своїх монархів, Габсбурґів.

Та Австрійці розбирають справу не розумово, а чуттєво. В їх споминах память про монархію звязана з приємними споминами потуги, впливу, добробуту. Тому то їм здається, що як привернути на престол Австрії Габсбурґів, то вернуться ці гарні часи, з впливами, потугою й добробутом.

Розумна розвага може легко розбити ці сподівання, але хто буде бавитися такими думками, коли вони розбивають такі гарні надії?

ЧЕРВОНА ЛЯМПА И МЯСО.

Московський учений Павлов за кождим разом, як давав голодній собаці кусок мяса, свічував червону лямпочку. На вид мяса в голодної собаки проявлявся негайно апетит, доказом чого була в неї поява великої скільксти слини. Роблячи це кілька разів, Павлов довів сокаку до того, що скільки разів засвічено червоне світло, в собаки появлявся апетит і точилася слинка, хоча не показувалося мясо. Це тому, що в памяти собаки червоне світло й кусок мяса звязалися в одну цілість.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ.

В оголошенню в ч. 205, з 1. вересня 1934 р., про Ювилейне Свято У. Н. Союза, яке має відбутися в суботу, 13. жовтня 1934 р., в Байон, Н. Дж., було подано, що свято влаштовують тов. ім. Тараса Шевченка, від. 281 і братство св. Михаїла, від. 213. Це свято влаштовують злучені відділи У. Н. Союза в Байон, Н. Дж.

Лев Бачинський,
секр. відділу 281.

Володимир Левицький, У. С. С.

В „СОЮЗНИЦЬКИХ" ТАБОРАХ ДЛЯ ПОЛОНЕНИХ ТА ІНТЕРНОВАНИХ

(2)

Між польським населенням панує тепер одно загальне бажання мира. З цим мусить числитися польське командування, бо також в їхній армії йде загальний клич — досить війни. Легко здобута чужим коштом побіда не дає їм спокою, мовляв, большевики ладнаються до нової відплати. Заточський мав би організувати червону польську та галицьку армію, якими хоче заняти Галичину й зробити червоний переворот у Польщі. Такі й подібні вістки кружляють тепер серед польського громадянства. Загальне перемучення війною серед Поляків та скріплена агітація большевиків пособляють ширенню всяких таких оповідань у Польщі. Вона чується надто слабкою, коли взяти під увагу, що загарбала величезні простори чужонаціонального населення. Минаємо розїздну стацію Красне—Буськ і на вечір ми на Підзамчі—Львів, де стоїмо три години. На головну стацію нас завозять щойно в ночі в год. 12.30, де дістаємо скупеньку вечерю. Оака обережність тому, щоби нас не відвідували львівські Українці, які могли би нас „збунтувати".

1. XII. Ранком швидко покидаємо Львів і минаємо майже без задержки Городок Ягайлонський, Судову Вишню і Мостиська. На 8 год. заїхали ми до Перемишля, де також дуже коротенько стоїмо. Наїзників боїться тримати нас довше на нашій землі, яку тепер загарбав. Довкола Перемишля видно сліди руїни. Це австрійсько-московська війна оставила таке страшне знищення наших сіл. Славна колись столиця наших князів переходить на наших очах в руки ріжних наїзників. Після упадку Австрії була наша влада всього кілька днів. Замала обережність перемиської української залоги, яка не знищила заздалегідь мостів на Сяні, та загальна байдужність нашого населення стати спільною лавою до оборони своєї землі — були причиною скорого упадку Перемишля в листопаді 1918 р. На цю тему балакаємо з місцевими Українцями. Вони сьогодня признають велику провину з боку власного громадянства. Польські урядники заглядають по наших вагонах, чи нема в них місцевих Українців. Минаємо швидко місто Ярослав, колись на суто українській землі положене; — місто Переворське (нині Пшеворськ), де є велика фабрика цукру, до міста Ланцута. Чекаємо довше у вагонах, бо ланцутські табори вже заповнені нашими козаками. Головний отаман С. Петлюра перебуває тепер у Гумниських в гостині князя Сапіги, а наш уряд у місті Тарнові. В ночі вертаємось назад.

2. XII. Над раном ми знову в Перемишлі. Запорозька дивізія ген. Ю. Тютюнника розмістилася часово у с. Пикловичах. Наш ґенерал Ол. Удовиченко не згодився тут остатися й тому вертаємося знову у вагони, перейшовшись у Перемишлі по вулицях Смольний і Словацького. Польська м[illegible]ка зачинає сильно падати. Оповідають нам, що большевики протягають заключення мира з Поляками. Польський міністер закордонних справ, князь Сапіга, натискае на свою делеґацію, щоби якнайскорше заключувала мир. Польських військових і політичних керманичів огортає сильний страх перед новим большевицьким наступом. Цікаве явище, що й серед нашого громадянства переважає думка-надія на большевиків. Вони говорять отверто, що хай буде якийнебудь чорт, али досить мають Поляків. Зпід ринви та на дощ. Далі покутує серед наших сподівана поміч чужих. До орієнтації на чужі сили виховано наше громадянство. Польщу мали би розбити тепер — большевики та Литовці! Не знайшовши тут місця для нашої дивізії, виїжджаємо до м. Каліша в Польщі. Штаб нашої армії мав переїхати до м. Ченстохови.

3. XII. Їдемо цілу ніч і на рано ми у Кракові, тім старинним місті корінної Польщі. Дістаємо снідання. Маючи до полагодження деякі важні справи з місцевими Українцями, пішов я до міста й довше забарився. Тимчасом наш транспорт відїхав і прийшлося доганяти його особовим поїздом аж до стації Щакової. В ночі минаємо давню австро-московську границю, що ділила польські землі.

4. XII. Рано ми на стації Лази, яка лежить серед шпилькових лісів. Земля піскова, мало родюча. Велика вбогість у порівнанню до нашого родючого чорнозему. Зате тут багато ріжних фабрик. Лази — маленьке село, але будинки гарні, муровані, та чисті склепи, нема Жидів. Населення тяжко працює на полі, бо інакше не мали би доброго збору. Порівнюючи наші родючі ниви чорнозему й тиснеться думка, що багацтво нашої землі зробило наш нарід мало відпорним і непідприємчивим. Тому чужинці так легко лізуть на Україну. В Лазах отсїмо цілий день. Ген. Удовиченка обікрали в ночі два залізничники, що впросилися до його вагону. От приклад української доброї душности! Сьогодня вислав ґенерал кілька старшин у штаб армії до Ченстохови по гроші, бо біля нас велика скрута без них. Вечером їдемо далі. Минаємо безліч фабрик заліза, полотна й ін. Всі вони побудовані попри залізницю та працюють тепер повною парою, бо молода держава має велике запотребування. Минаємо м. Ченстохову, яке має чудотворну ікону Матери Божої. Заграблена польськими завойовниками від нас, стягає вона до Ченстохови безліч прочан зі всіх сторін Польщі.

(Дальше буде).

МИНАЄ ЛІТО.

Минає літо, жовкнуть
Ліси, діброви, луги.
І співи птахів мовкнуть
Під чар в хмарі дуги.

Замовкли сірі хмари,
Вже громами не бють.
Минає літо — чари
За серце не беруть.

Дм. Захарчук.

З ЮВІЛЕЙНОЇ КАМПАНІЇ У. Н. СОЮЗА.

ЮТИКА, Н. Й.

Ювилейне свято.

Заходом бр. св. Петра й Павла, зідділу 58. Українського Народного Союза, відбулося в неділю, дня 16-го вересня, ювилейне свято 40-літнього існування У. Н. Союза.

Свято почалося врочистим богослуженням і панахидою по померших членах У. Н. Союза, в місцевій українській церкві. Богослужения відправили о. Ялечко, Кошіль і Журавецький. Ювилейну проповідь виголосив о. Кошіль, підчас панахиди промовив о. Ялечко. Церква була битком набита. Спiвав хор, зложений з місцевих і позамісцевих співаків.

По богослуженню гості зібралися в українській церковній салі на святочний обід. Присутних привитав о. Ялечко. Тут зараз промовив заступник генерального прокуратора, Кертис Айлом, та суддя міського суду, Джан Т. Боклі. Цей останній закликав слухачів не мати найменшого почуття нижчости з того приводу, що наша матірна мова не англійська; в Америці судять людину не по мові, а по тім, що вона вспіє доконати. Нема теж причини стидатися того, що наших братів у старому краю переслідують національні вороги, бо переслідування це найкраща проба для характеру всякої людини. Нема теж чого стидатися, що хтось не походить з родовитих Американцїв, бо властиво в Америці одинокими справжними тубильцями є червоношкірі Індіяни.

По обіді усунено столи й на салі розставлено крісла для учасників святочного концерту.

По відспіванню хором американського гимну „Стар Спенглед Бенер" і гимну У. Н. Союза відкрив свято відповідною промовою предсідник ювилейного комітету, гр. Петро Ликтей, котрий підчеркнув між иншим діяльність У. Н. Союза в місцевости та начеркнув історію братства св. Петра й Павла. О. Ялечко прочитав потім привіти та письмо від конгресмена Сисона, котрий через обіцяну участь у відкриттю памятника Стойбена не міг на свято особисто прибути, але зате прислав свій привіт. Не міг теж через інші врочистости прибути мейор міста Слови, але він вислав на своє місце міського адвоката Матвія Огоновського, котрий у своїй промові підчеркнув вагу запомогової організації для імігранта.

Панна Кузів відтанцювала коломийку, а тві пари молоденьких танцюристів відтанцювали подільський козачок. Дмитро Гербовий віддеклямував „Витай нам, Батьку", а панна Оля Стахура відограла на фортепяні вязанку пісень. Омелян Ревюк виголосив промову про У. Н. Союз, а жіночий хор під управою о. Ялечка відспівав „Ой у лузі" і „О, Україно!"

Цим і закінчено першу частину програми, але щоби приспішити закінчення концерту, перерви не роблено й приступлено відразу до другої частини. Церковний хор під управою о. Ялечка відспівав „Вечірній дзвін" і „На городі калиночка". Гелюся Яворська й Михась Фицик виголосили відповідний діялоґ. Танцюристи зі школи танків Авраменка відтанцювали кілька танків. Місцевий молодий діяч Михайло Давоняк виголосив по англійськи промову про романтичну боротьбу українського імігранта за краще життя в Америці; добре виголошена промова припала до вподоби молоді. Надпрограмово Степан Максимів відспівав сольо „Розвивайся, ой, ти, старий дубе", а потім на домагання публики „Ой там під черешнею!" Панна Олена Туранська відспівала сольо в супроводі гри на фортепяні панни Стефанії Ялечко.

В імени Українського Молодечого Кружка в Ютиці виступила з привітом для У. Н. Союза по українськи й по англійськи панна Анна Гасюк. Всі точки концерту були виконані старанно й стрічалися з теплим признанням публики. О. Ялечко потім подякував усім, що причинилися до відсвяткування ювилейного свята: членам комітету, що свято організували; священикам, котрі правили богослуження; жінкам, що приготовляли перекуску; декораторам салі, хористам, солістам, бесідникам, деклематорам, танцюристам, гостям і місцевим учасникам. Старокраєвим звичаєм на свято піднесено в честь У. Н. Союза коровай, великий торт, котрий розділено з відповідною церемонією між гостей.

Закінчено святочний концерт гимнами „Америка" та „Ще не вмерла Україна". Всі бесідники закликали зібраних, щоби відсвяткували ювилей активно через організування нових членів для Союза, старих і молодих. По концерті на тій самій салі почато забаву, котра тревала до півночі.

Гість.

КАВКАЗ ГОТУЄТЬСЯ ДО БОРОТЬБИ

(Надіслане для „Свободи").

В конфедерації, заключеній між політичними еміґрантськими угрупуваннями Грузії, Азербейджану та північного Кавказу ми бачимо повторення двох фактів, що мали вже місце на кавказькому терені. Перше — це аналоґічна унія, яка мала місце між урядами тих трох країн 1918. року і яка розбилася вельми скоро. Вказує те на живучість ідеї, опертої на спільності інтересів економічних (малий простір трох країн, відсутність доступу до отвертих морей двох з них), а перш за все політичних (боротьба за назалежність зі спільним ворогом трох дрібних народів). Інші трудноці, які стрічає та ідея у своїй реалізації є ті, які випливають з ріжниць расових, мовних та віроісповідних оглядів.

Чи кабінетна еміґрантська конфедерація пожиє довше ніж її попередниця, зродженa у спільній боротьбі, в обличі червоноармійських банд? Можнаб дуже сумніватися, якщо не присутність другого фактора, що може споїти розсварені кавказькі племена. Це — могутня рука далекого Альбіону. Бачили ми вже її також на Кавказі 1918—19 р.р., коли то англійські частини обсадили Баку, а крім того кілька інших важніших місцевостей на каспійському й чорноморському побережу та в гилбині країни, подібно як по другий бік Каспія — південний рубець Туркестану здовж закаспійського залізного шляху. Війська кавказьких молодих республик були слабо зорґанізовані, англійські залоги дрібні, тому під першим поважнішим большевицьким напором вони уступили. Англійці вернулися домів, Кавказці розбрилися по еміґрації. Те, чого не дала випадкова зустріч тих двох належних стільки ріжних сил, що так надаються до доповнення, може дасть заздалегідь опрацьований аліянс. Завданням кавказьких політичних чинників буде подбати, щоб їхні військa в будучому були доволі численні, а лондонському урядови слід буде подбати про те, щоби було у них досить зброї, муниції й інструкторів. В обороні своєї свободи перед російським імперіялізмом відважний кавказький верховинець чудес доказував з простим кинджалом, а англійським скорострілом він зуміє повторити ту ґеройчну епопею з успіхом.

Плянована конфедерація обнимає ввесь Кавказ у вужчому розумінню. Не бачимо зате у ній нації, яку звичайно числимо до кавказьких — а це Вірмен. Це явище може видаватися дивним, коли візьмемо під увагу, що Англія здавна уходила за опікунку цього народу. Вірменією цікавиться Лондон менше-більше від часу, коли Петроград нею заціакавився. Для Англії та країна важна як поріг, який Росія мусілаб переступити, йдучи на підбій колишніх азійських володінь Туреччини. Хоч сьогодні російська східня експансія приняла форму „охорони азійських народів перед капіталістичним західнім імперіялізмом" і Туреччина, близький союзник СРСР, не має чого боятися російського наїзду, вага Вірменії для британських інтересів не змаліла. Тут треба мати на увазі королівство Іраку, що, хоч останніми часами проголошене зовсім незалежним, на ділі залежить від Англії не лише економічно, але й політично; і саме вірменська верховина ослонює з півночі пребагатий мосульський нафтовий басен.

Тому не диво, що англійський уряд занимав до вірменського руху постійно позитивне становище, як у часі відомих погромів, коли то він одинокий з усеї Европи интервенював, так і в часі севрського мира, коли намагався створити незалежну Вірменію. І коли сьогодні не бачимо Вірмен у кавказькій конфедерації, то причина лежить правдоподібно у ріжниці між політичним положенням Вірменії та иньших кавказьких народів. Коли ті останні мають одинокого ворога в Росії, Вірменія розділена між СРСР, Персію й Туреччину, що саме вважається найлютішим наїздником, який пролив за минуле століття море вірменської крови, а крім того володіє більшою частиною Вірменії. Відтіля постійна русофільська орієнтація вірменської політики, неможлива до узгідлення з іншими Кавказцями. Можливо, що Англія не хотіла сама втягати до конфедерації Вірмен, щоб не напружувати своїх відносин з Туреччиною; можливо, що стрінулася з відмовою і тому тої рішилася заступити Вірменію луком трох інших кавказьких народів.

Що представляють вони собою? Грузини, найбільше політично й культурно розвинені, втратили політичну незалежність щойно 1801. р. і після того, свою свободолюбність виявили у ряді завзятих, хоча невдатних повстань, з яких останнє спрямоване вже проти СРСР. У революційному періоді Грузини виявили чималo державницького наставлення — як у нутрі, хоробрими змаганнями з з червоною армією, так і на зовні — інтензивною активністю дипльоматії, що вспіла осягнути визнання їхньої незалежности рядом великодержав.

Населення Азербейджану мусулманське і расово споріднене з Турками, на яких оріентувалося за час визвольних змагань (турецька окупація Баку 1918 р.). Соборницьких традицій вноа не має. У минулому країна ділилася на ряд дрібних ханатів, що не виходили поза сферу впливів сумежних держав, доки не стали предметом поділу між Росією й Персією. Та після революції вони незгірше зорґанізували своє державне життя і за короткий період його існування зробили чималий культурно-політичний поступ.

Наймарніше представляється третя ґрупа — північно-кавказькі верховинці. Складається вона з кількох десятків більше і менше дрібних племен, здебільша недобитків колишніх великих етнічних ґруп арійського та монґольського походження. При зовсім низькому культурному рівні вони виявили дуже високу боездатність. Хоч ніколи не зуміли зорґанізувати справжньої держави, боронили своєї лежности перед Росією з одчайною відвагою, а коли улягли, масово виеміґрували до Туреччини. І вони після останньої російської революції проголосили незалежну державу, що кінець кінцем улягла перед денікінською та большевицькою навалою.

Цей перегляд кавказьких народів доводить нас до висновку, що політичне обєднання для них дуже побажане. Найбільше розвинені Грузини, що мають навіть доволі зручну дипльоматію, покриють політичні недостачі своїх сусідів, а свою визвольну політику моґтимуть оперти вже на більшій реальній силі.

Щодо участи Анґлії — то перш за все мусимо їй висловити признання за те, що не підпадає загальній радянофільській недузі і шукає ключа до східньо-европейських скарбів шляхом більш гідним і більш доцільним ніж паперові пакти з большевицькими босяками.

Як Українців, нам слід тішитися, що на протиросійському фронті появилися дві нові сили: бльок свободолюбних синів Кавказу та гідна Британська Імперія.

Б. Галайчук,
Бельгія.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Місячні збори Бр. св. Георгія, від. 239, відбудуться в суботу, 22 вересня, в годині 7-мій ввечір. Всі довгуючі члени мусять на цих зборах вирівнати всі свої довги до братства під загрозою суспензи. Члени бажаючі виміняти старі грамоти на нові, або привести нових членів — можуть зробити це на зборах. — Уряд.

МІЛВОКІ, ВІС. Тов. ім. Івана Франка, від. 103, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінґ відбудеться в суботу, 22. вересня, в годині 6:30 ввечір, в церковній галі на Окот стріт. Кождого члена є обовязком явитись на цей мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Довгуючий член, коли не явиться на мітінґ, буде суспендований. Члени, котрі були суспендовані минувшого місяця, як не прийдуть на мітінґ та не виповнять своїх залеглостей, будуть виключені з Тов. і У. Н. Союза. Членів, котрі брали позичку з У. Н. Союза, напоминається, щоби взяли на мітінґ з собою більше грошей ніх вкладку, бо мають заплатити процент від позичених грошей. Думаю, що кождий член сам знає, який його процент великий, то нехай візьме тільки грошей з собою на мітінґ. — Т. Барсук, предс.; Н. Кудринський, секр. А. Гатала, касієр.

СЕНТРАЛІЯ, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 90, подає до відома, що місячні збори відбудуться в неділю, 23. вересня, в годині 10-тій перед полуднем, зараз по Сл. Божій. Кождий член має явитись і заплатити свою належитість; в противнім разі буде суспендований. Пригадується тим членам, що взяли позичку, що треба платити процент до гол. канцелярії. Проситься родичів вписувати свої діти в ряди У. Н. Союза. — Зах. Волчанський, предс.; Ів. Чепа, кас.; Ів. Чепа мол., секр.

Панталеймон Романов.

СЕКЦІЯ

На північному двірці стояла гурма подорожніх. Ждали, аж випустять їх на перон. До стаційних дверей все ще вбігали ті, що припізнилися, несли куферки та розпучливо допитувалися:

— Ще не пускають до Пушкіна? Куди маємо йти?

— Оповіщають радієм, потім довідаєтеся!

Нараз у радієвій трубі щось закашляло на всю стацію та захрипливим голосом сказало:

— Позір...!

— А щоб тебе чорт! Я на смерть злякалася! — скрикнула жінка з нецьками.

— Позір... За десять хвилин відїздить поїзд до Пушкіна. Передня секція. З перону ч. 6. Вихід Бе-Ве.

І зараз довкола почулося:

— Котрим переходом? Бе-Ве, чи Ве-Ге?

— А хто їх розуміє. Бе чи Ве. В людей на числа, а тут голосять на букви й ніколи нічого не розбереш.

— А що то таке „секція"? — допитувалася несміливо жінка з нецьками.

Чоловік із шкіряною торбою з погордою глянув на неї та каже:

— Ще лише мали би ми вам уладити відчит, що це таке „секція"... Ну, частина відділ — розумієте?

Жінка не відповіла, лише глянула на чоловіка із шкіряною торбою та відійшла.

— На Пушкіно перехід Бе-Ве чи Ве-Ге? — питалися одні одних у юрбі.

— Мабуть Ве-Ге; зрештою не знаю, — сказав подорожній в окулярах. — Я закашляв тоді й не розумів.

— Ах, Боженьку...

Жінка, як почула ввічливу відповідь, несміливо приступила.

— Батечку, а що це таке „секція"?

— Яка секція? Хто говорив про секцію?

— Та там тамтой, — каже жінка, нерішучо вказуючи кривим пальцем на голосову трубку під стелею.

— Не знаю... Навіщо тут секції?

Нараз відчинилися двоє дверей. Юрба розділилася на двоє та кричала на тих, хто в розпуці не знав, у котрі двері йти.

— Що ви тут плентаєтеся попід ноги: ні сюди ні туди!

— Даруйте, я не чув: Бе чи Ве?

Як знайшлися на пероні, пхалися на силу заняти місця у ваґонах. Жінка з нецьками, поспішаючи за іншими, повідає в ході:

— Боженьку, щоби чоловік увесь день бігав.

— То їдь собі на своїх нецьках, коли не хочеш бігати! — крикнув чоловік із плетеною торбою — лише не перешкаджай серед дороги!

Всі бігли до передних ваґонів. Задихана жінка станула біля задного ваґону, поставила нецьки та поправила собі хустину на голові.

— Таж тут є цілий порожній ваґон, деж усі біжать? — дивується жінка.

— Це вже така глупа звичка, — притакнув чоловік, що прийшов з валізкою в футералі. — Влізуть у ваґон і за ніщо в світі не сядуть на перше порожне місце, а всі тиснуться кудись далі.

— Що тут такого? Або влізьте до ваґону, або вступіться з дороги! — кричали перехожі подорожні. — Диви, цілу пральню тягне з собою!

Всі влізли до ваґону, кинулися на порожні лавки, обсадили всі місця.

— А ми гадали, що не сядемо собі...

— То страшне, що там діється в передних ваґонах, — говорила жінка, червона на лиці, точнісенько начеб з лазні вийшла. Вона охолоджувалася хустиною та сіла на передню лавку.

Жінка з нецьками нахилилася до чоловіка з валізкою в футералі та питається:

— Батечку, а що це таке секція?

Чоловік із валізкою вплив очі в стелю та задумався.

— Секція — це якийсь відрізок, частина, гурток... чорт зна... не знаю, як це докладно сказати.

— Секція — це... ну, як то сказати би — наприклад мистецька, наукова секція, — сказала крепка жінка.

Чоловік із валізкою глянув на годинник і сказав:

— За одну хвилину їдемо. Це вже точно. Лише чому дають сиґнал і в цюж хвилину їдеться?

— Наче в лікарні, — запримітив, усміхаючись із другої лавки чоловік у короткому кожусі.

І справді, точно за хвилину озвався короткий, глухий звук, начеб хто дунув у трубу.

Жінка з нецьками перехрестилася.

— Я змалечку до того привикла, — сказала, наче виправдуючись.

Хлопці зі совгами в руках, що стояли на пероні, розсміялися нараз і пальцями показували на тих, що сиділи у ваґоні.

— Диви, молоде покоління, — говорила крепка жінка.

— Жінка перехрестилася перед подорожею, а їм до сміху.

— Ба ні, вони чогось і на нас показують пальцями.

— Їм усе одно, на кого вказують, вуличникам, — сказала крепка жінка, глянувши на свою одежу.

— Що то виросте з того молодого покоління?

Пройшла хвилина. Ваґон не рушав. Хлопці не переставали заходитися від сміху перед ваґоном.

— Бачите, то порядок — сказав чоловік із валізкою — дав сиґнал і йде ще хвилину, а часом зараз пускається, як лише засвище. Який то змисл, коли навіть не вспієш сісти.

Пройшли три хвилини, потім пять. Ваґон усе ще стояв. Нараз із лоскотом відчинилися двері, ввійшов залізничник у повстяних чоботах.

— Де ви тут залізли?

— Що є?

— А те, що їде передня секція... передні три ваґони відїхали, а ви тут сидите наче пугачі. Валазьте!

— А щоби вас чорт забрав із вашими секціями!

— Недаром я допитувалася, — нарікала жінка з нецьками.

— Всіх я питалася, ніхто не знав.

— Ну, тепер то вже будеш знати, сказав залізничник — місяць собі в нас поїздиш і всіх мов навчишся. Забирайтеся! місяць собі в нас поїздиш і всіх мов навчишся. Забирайтеся!

В. Тимейтрік.

НЕ ШУКАЙ У ЛЮДЕЙ СПІВЧУТТЯ.

(Присвята українському літераторови Мусієви Степанчукови).

Не шукай у людей співчуття,
Як часами жорстоко страждаєш,
Коли Ти, як сиротське дитя,
В життю своїм ласки не маєш.

Не шукай у людей співчуття
І не жди Ти від них співчуття;
Їх цікавить лиш власне життя;
Не показуй їм свого нещастя!

Стисни рами своєї душі,
Свої сльози ковтай непомітно
І ніколи людям не кажи,
Як буває за них Тобі стидно.

Не шукай у людей співчуття
И не висловлюй свого нарікання;
Для борні Ти звився в життя,
Тож здолай усі муки й страждання.

А знесилений як упадеш,
Не дістанеш підтримки в нікого,
Тоді певно героєм будеш,
І приміром служить для другого.

Аж тоді Тебе всі оцінять,
Коли труп знеможений побачуть,
Над тим трупом свічки попалять
И для пристойности трохи поплачуть.

(Гамілтон, Онт., Канада).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Університетські виклади А. Марголіна.

Визначний юрист і громадянський діяч, адвокат Арнольд Д. Марголін, бувший дипльоматичний представник від У. Н. Р. до Англії, викладатиме в „Ню Йорк Юніверзіті" про „Російську революцію і теперішню Росію". Низка викладів розпічнеться в понеділок, дня 24 вересня, від години 8 до 9.20 вечером. Room 209, Main Building, Washington Square.

Дальші виклади відбуватимуться в тім самім місці й у тім самім часі кождого понеділка.

У викладах буде призначене спеціяльне місце Україні. Адв. А. Марголін вже здобув собі славу знаменитого лектора. Тема його викладу дуже цікава, а оброблена науково дає змогу запізнатися жерельно з подією, яка потрясла в основах Росією і тими народами, що входили в її склад, чи змушені терпіти ще й тепер ярмо Совітів.

Кара вратувала його.

Хлопець приходить нічю за диканий до лікаря:

— Пане доктор, пане доктор, ходіть мерщій до нас!

— Хто у вас хорий?

— Всі крім мене. Я був неслухняний і за кару не дали мені на вечерю грибів, що їх батько приніс із ліса.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ БРИТЕН, КОНН.

На потерпівших від повені.

З приводу забави, яку уладжували молоді українські дівчата для своєї товаришки Юлії Шіри з Плейнвил, присутні зложили $2 та призначили їх на потерпівших від повені в Галичині. Жертву переслано через Обєднання.

Марія Вайда.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На допомогу погорілому селу Денисів.

Підписаний Комітет подає до загального відома, що до дня 8. вересня ц. р. зібрано на допомогу погорілим у селі Денисові $559.22. До краю вислано $400. Оплата висилки $4.25. Осталося в касі $154.97.

Також виготовлено вже лісту всіх жертводавців, яку переслано нашій пресі і яка буде вислана теж до рідного краю.

ЗА КОМІТЕТ: М. Дусановський, голова; В. Бурин, фін. секр.; Я. Мандзій, касієр; Т. Ґулька, рек. секр.: 602 East 11th St., New York City.

ВОДЕРВЛІТ, Н. Й.

На визвольну боротьбу.

Жіночий Клюб Українок висасигнував зі своєї каси $5 та переслав ті гроші до Обєднання з призначенням їх на визвольну боротьбу. Хоч наш Клюб є малий, бо має всього 16 членкиць, то одначе ми при кождій нагоді стараємося дати те, що нам можливо. При збільшенню членства наша праця булаб також більше видатна, а тимсамим ми могли би й збільшити нашу поміч Рідному Краєви. Тому взиваємо тих всіх жінок, які ще не є в нашому клюбі, вступати в його члени.

За Уряд: Анна Данусяр, секретарка.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На визвольну боротьбу.

Подаємо список жертводавців з „Українського Націоналістичного Дня на Сході", що відбувся дня 9-го вересня 1934 р. в Стоцького Парку, Лонг Айленд.

С. Волошин $2; по $1: Свинчак, А. Куцик, М. Мурашко, П. Білик, І. Кубарик, Д. Бурдига, Угорчак, В. К. Луцьків, М. Кравчук, П. Рибка, І. Орлян, Г. Волпщинський, Д. Павлик, пані Мисоник, М. Сербенський, Р. Холевка, панна Коблан, П. Задорецький, І. Кобан, В. Гук, Никитович, Оля Кукар, Д. Галичин, Я. Пиник, М. Гаврилів, В. Братський, Д. Мадей, В. Найдан, О. Бодиарчук, Т. Дроботій, П. Дурка; по 25 ц.: Т. Копка, В. Федорик, М. Н.

Дрібними жертвами зложили $30. Разом всіх грошей зібрано $64.75.

Чистого приходу зі свята було: $196.12. Усю цю суму вислано через Обєднання на боєву акцію в Рідному Краю.

За Комітет Свята:

Василь Череватюк, голова;
Степан Ковальчук, секр.;
Василь Спібайло, скарбник.

ЛЮДИНА, ЯКІЙ СТАЛАСЯ КРИВДА.

У 1910 р. якийсь сміливий бандит напав на касу одної великої фабрики у французькім місті Ліль. Замаскований дістався до бюра, розпоров касу й забрав з неї 40,000 франків. У хвилині, коли він думав утекти з кімнати, зявився сторож і загородив йому дорогу. Бандит стрілив і тяжко ранений сторож повалився на землю. Він небаром помер, але ще передтим встиг описати зовнішній вигляд злочинця. Була це молода людина і виглядом нагадувала генерального інжиніра фірми Альберта Мартена. Мартена арештували. Над його головою нависла хмара. Але він був спокійний: мав алібі. У час, як відбувався напад, він був у своєї приятельки Ів̂етти. Але зізнання Іветти вийшли на некорисць підсудного. Прийшов він, як вона казала, до неї не тоді, коли подавав, але чверть години пізніше, був дуже неспокійний, а з його кишені визирав шматок чорного шовку, що нагадував маску. На підставі зізнання Іветти суд засудив Альберта Мартена на досмертне заслання до Каєнни.

Альберт Мартен, молодий інжінір, не визнав себе за переможеного. Старався урядовою дорогою виборити своє звільнення, а коли це не вдалося, постановив утекти. Регулярно що два роки пробував утекти, але кожного разу його ловили, відставляли назад і ще загострювали побут у вязниці. Аж на весну цього року постановив він остаточно вирватися на волю. Тим разом організував утечу поволі, обережно і дуже докладно. Подбав за пильники для себе і 16 своїх товаришів, приготовив човен із харчами. Під кінець червня все вже було готове, а з початком липня мала відбутися втеча.

В цей сам час умирала у лільськім шпиталі Іветта Васер. Перед смертю попросила вона приликати до себе священика. Йому розповіла таке: Свого часу мала вона любка молодого ніжиніра Альберта Мартена. Одного дня зявився він у неї й заявив, що мусить її покинути. Він пізнав одну дівчину, яку полюбив і з якою хотів одружитися. Мовчки слухала Іветта ці слова, але її кров скипіла із люти. Постановила пімститися. І доля була прихильна їй ненависти. Мартена посуджували в злочині, який він нібито доконав тоді, коли був у неї. Щоб догодити своїй люті зложила вона перед судом фальшиві зізнання і Альберт Мартен помандрував до Каєнни. Розповівши це, Іветта Васер померла. Вже кілька годин пізніше дістав командант карної кольонії в Каєнні телеграму з приказом негайно звільнити вязня Альберта Мартена й першим кораблем післати його до Франції. Рівночасно дістав командант повідомлення, що група з 17 вязнів утекла човном з вязниці й прямує до Венезуелі. На чолі втікачів стояв Альберт Мартен. Широкі хвилі південного моря били в човен утікачів. Як маленька шкаралупка виглядало старе, неповоротне судно серед безкрайого океану. Та вітри були прихильні і втікачі вже бачили на обрію спасенні береги Венезуелі. Лиш від часу до часу з острахом гляділи на море, яке аж кипіло від рекинів. Нагло хтось крикнув і один із моряків упав у море. За ним скочив Мартен, щоб ратувати товариша. Оба підплили до човна. Одного вже витягнули, аже простяглися руки по Мартена, коли цей болізно крикнув і зникнув під водою. Хвилі забарвилися на червоно. Це рекин порвав Альберта Мартена, людину, якій сталася кривда.

СВІТОВА ВІЙНА ДВАЦЯТЬ РОКІВ ТОМУ. — 1. ВЕРЕСНЯ. — МІЛІОНИ ВІЙСЬК У БОЯХ. (50)



Під проводом віцепрезидента австрійської палати, Юліяна Романчука, відбулась у Відні нарада українських послів Галичини й Буковини, щоб накреслити дальший плян своєї праці. Рішено було негайно звязатися з „Союзом Визволення України" щоб разом з ним вести спільну акцію на користь української державности. Саме вдень річниці розгрому французької армії в 1870 році під Седаном почалася битва міліонів вояків з ріжних армій. Німці особливо стралися виграти бій у цей день в память річниці їх минулої перемоги.



Під страшним напором німецької армії Французам довелося трохи відійти. Німці мали частковий успіх, але не добилися свого завдання. Російська армія старалася відкинути біля Люблина австрійську армію, яка тут глибоко вдерлася була на терен Польщі. Уже кілька днів тут були уперті бої й Росіянам кілька разів доводилося йти в атаку на багнети, щоби зломити опір Австрійців. З обох сторін страти були надзвичайно великі. Зате в Галичині російська армія ввесь час громила Австрійців, які вже почали готувати Львів до здачі.



Старающися змести все німецьке в Росії, уряд наказав столицю Росії, „Санкт Петербург", переіменувати на „Петроград". Старе імя Петербурга надав був йому при його заснуванню в 1712 році цар Петро Перший. Тепер уряд додумався охрестити столицю імям її основника й назвати містом Петра, що по російськи звучить „Петроград". Українці памятають, що це місто збудовано на трупах українських козаків, яких по розгромі Мазепи десятками тисяч гнали в болота, на канальські роботи, щоб там будувати місто „Святого Петра".



Лорд Керзон, бувший віцекороль Індії, розпочав агітацію в цілій Англії. Він старався піднести дух Англійців та запалити їх до потрібної жертвенности у великій війні. Лорд Керзон казав, що то замало давати живий матеріял для армії, коли Англія хоче перемогти, а треба ще до того великої матеріяльної жертвенности. Промови Керзона мали великий успіх, бо падали на готовий ґрунт патріотичного піднесення, яке панувало в Англії серед усіх верств населення. Англійська влада рішила зробити все, щоби перемогти.